

NIEJEDEN (248) *pron*

W pisowni rozłącznej (228) [w tym rozdzielonej przyimkiem (34)], w łącznej (20).

Wszystkie e jasne.

sg m N niejednen (76). ◇ *G* niejednégó (14); -égo (1), -(e)go (13). ◇ *D* niejednému (22); -ému (2), -ému (1) *MurzHist*, -(e)mu (19) ◇ *A* niejednégó (42), niejednen (6); -égo (2) *OrzQuin*, *GosłCast*, -ego *MurzHist* (2), -(e)go (38). ◇ *I* niejednym (9) niejedn(e)m (1) *RejKup*. ◇ *f N* niejedna (17); -a (15), -(a) (2). ◇ *G* niejedn(e)j (8). ◇ *D* niejedn(e)j (2). ◇ *A* niejednę (12). ◇ *I* niejedną (2). ◇ *L* niejedn(e)j (5). ◇ *n N* niejedno (5). ◇ *G* niejedn(e)go (2). ◇ *D* niejedn(e)mu (1). ◇ *A* niejedno (2). ◇ *I* niejednym (1). ◇ *L* niejednym (12), niejedn(e)m (1) *UstPraw*. ◇ *pl N m pers* niejedni (1). *subst* niejedny (2). ◇ *G* niejednych (1). ◇ *A subst* niejedny (1) *GroicPorz*, niejedn(e) (1) *LatHar*. ◇ *I n* niejdn(e)mi (1). ◇ *L* niejednych (1).

Połączenia z przyimkiem: nie + praep + jeden (34), praep + niejednen (1) FalZioł I 122d.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Zaimek liczebny: więcej niż jeden, wiele a. wielu; multi, pluralis Modrz; diversus JanStat (224) :* iefth złożone tho ziele znieiedney mocy *FalZioł I 122d*; IAfkołek rodzay iefť nie ieden/ niekthore fą czo fie w domiech legą/ ty fą czarne á pod garłem throchę czyrwone. Drugie fie przy błonach w okniech fidlą, ty fą też czarne á pod brzuchem prawie białe. Drugie fie lęgå w fkałach albo w gorach przykrych/ á ty zową grzebiołuchi. *FalZioł IV 24c; GlabGad K6; WróbŻółt Q3; RejRozpr D4v; RejJóz K8, M3; SeklKat Ov; RejKup I, 18, bb4v, bb5v; MurzHist N3v; A* ktoráż może być wyęťfá kaźń nád śmyerć? (-) Yeťť nye yedná/ co y pogáni ználi/ ktorzy co wyęťfse wyťtempki czem innym niżli śmyerćyą karáli: yáko wyeczną nyewołą/ álbo ná tci. *KromRozm II 14v; Diar 81; BielKom D7v, E3; GroicPorzRej C3v; RejWiz 11v, 41, 74, 96v, 146, 181v, 192v; UstPraw K3; RejFig Bb; RejZwierz A6, 32v; OrzRozm P2, S3; Piŕze then Hiťtoryk Márinus przyczynę drugą wydánia zamku y miáľtá/ iż thám nie ieden narod był/ áni iedney wiáry ludzie/ byli Słowacy Greckiey wiáry/ byli Albani/ Włofzy Rzymfkiey/ iedni fie drugich ftrzegli *BielKron 249, 209v; Mącz 339a; Iście nas iuź nie iedno niefzczęście potkáło/ Iefzcze wili nád námi kłopotu niemáło. Prot A2, C2v; SarnUzn D2; RejPos 123v; BielSat C3, D, Gv; RejZwierc 36v, 89, 168v; WujJud 51, 192 [2 r.]; BudBib Ios 17/17; Alboć nikt nie powiedział/ com w ten czás fprawował/ Gdy nie ieden zły człowiek/ proroki mordował/ Ktore náľzá Iezabel/ ná to nápráwiľá *HistHel B4v; obáčźmy fwych wľáfnych [słów] kilká tákowych. Tákie niech będzie słowo PROG/ á kiedy nie ieden tedy progi *BudNT Ii6v; CzechRozm 127v, 207 [2 r.]; Ták wiedz iże ten Włodek mężnie fzáblą wľada/ Y nie iedná pogáńfka od niey głowá fpada. *PaprPan H4v, D4v, Y4v, Ff2; Wiele Pánow przednieyľzych wydawáią nie ieden tyśiáć złotych ná feymie/ prze to iż fię feym bárzo dľugo wlecze. *ModrzBaz 94, 59v; Y nieznośne tyrańťwá fprofné inľze płodził/ Dla których fláchecki dom nieiednen vchodzil *StryjKron 51; CzechEp 180, 195; NiemObr 5; KochEpit A3; WerGość 247; PudľFr 34; ArtKanc R17v[2 r.]; BielRozm 19; GórnRozm A, L2; ActReg 54; GosťGosp 146; Phil S3; GórnTroas 52; GrabowSet L [2 r.]; LatHar +8v [2 r.], [+ 9]v, 7, 162, 217 (12); Ciało Chriťtuľfowe iáko mogło być ná iednym mieyľcu záraz z drugim ciaľem: ták może być záras nie ná iednym mieyľcu. *WujNT 386 marg, przedm 4, 22, s. 386, Yyyyy; WysKaz 24; SarnStat 117; Nie ieden Zoraw dzieci kilká z sobą niešie [...]. Nie ieden chłopu z łozá weźmie gwałťem żonę********

KmitaSpit A3; *KlonFlis* G4; Dam ná przykład regułkę wyłzpoconą owę/ Co fię częłto opiera nie o iednę głowę *KlonWor* 66, 23, 32; *ZbylPrzyg* B4 [2 r.].

niejeden z kogo (pl) (5): Połtoráltá tyfięcy ten Turkow poráził/ Nie iednemu z Węgierłkich pánów głowę zráził. *Paprpán* Ee4v, C4v, M2, Bbv; Bo tego nas łwym dziękowánim/ przy cudownych onych óftátęczney wieczeryz táiemnicách Zbáwiciel náłz náuczył/ iáko to mądrze nie ieden z Doktorow Kátholickich obaczył: á między inłzemi ś. Chryzóstom *LatHar* 58.

W użyciach pl (5): *RejRozpr* H4; w ktorey [*trudnej a zawikłanej sprawie*] ábyć dobrze połżuzył/ [*rzecznik*] mułi twoie liłty czytác/ ciebie o twey rzeczy długo każącego/ á czáfem thez báiącego łłuchác/ Práwá piłánego łye dokłádác/ nieiedny kfyegi [!] w Práwie przegłędác *GroicPorz* f; powtarzał ich rzeczy być łobie przeciwné/ ktore ták ná přetce łkończone być niemogá/ chocia iuż nieiedny ziazdy okołó tych rzeczy połtánowienia bywály *BielKron* 219v; *CzechEp* 289; Bo áczłkolwiek nie iedne małz modlitwy Polkie/ ále nie włzyłtko złoto co fię łwieci *LatHar* +4v.

W przeciwstawieniu: »jeden ... niejeden« (2): *BielŻyw* 15; ieden tylko iest Połrzednik zbáwienia y odkupienia náłzatego/ ále nie ieden przyczyniánia y modłenia. *WujJud* 57v.

Przysłowie: łuzem iá nie z iednégo iadł mącznégo woru *WyprPl* A3.

Wyrażenia: »nie na jednym miejscu; nie z jednego miejsca« = *wielokrotnie w tekście* (5;1): Przetoż nie ná iednym mieyřcu Piłmo łwięte to wielkie dobrodzięłstwo pokázuiąc/ vpomina lud áby y zacnoř łwoię y Páńłką dobrotliwoř poználi: iáko w piątých Kłięgách Moyzełzowych álbo w Deuteronomium czytamy *KuczłKat* 265; *RejPosRozpr* c3; częgom y ia łam nie ziednego mieyřca doznał że mu rownego (oprocł kilka mieyřc/ y ś. Ioháná obiawienia) niemáłz *BudNT przedm* b6; *NiemObr* 75; *WujNT przedm* 11; *PowodPr* 52.

»niejeden raz« (1): iáka to włtáwicznoř wáłzá/ zowiecie nas łwoimi á wypádzacie nas/ Zowiecie nas przyiacielmi á cięłzkoř nam czynicie/ ná óftátku wczyniliřcie z nas wolnych niewolne/ [...] poniewáż nie ieden raz omyłiliřcie nas obietnicámi łwemi/ á ták łiedźciełz tám łámi w mieřcie *BielKron* 107v.

a. *W funkcji rzeczownika: zastępuje zaimek osobowy; non nemo* *Modrz, Cn; multi* *Modrz* (100) : *ListRzeż* w. 21; *RejRozpr* F, G4v, H, I2v; Lecz widzę czo miłóřczy czyni Iż nie iednego o myli [!] *RejJóz* D2v, D5v, I7, K8, O4v, O5v, Q4; A yłcze dzis wtey bielředzie Znácz fię nie yeden zawiedze Bo nie trwa přzi Panu w wierze A czo ýnře přředlię bierze *RejKup* T, d8v, e8v; naóftatek i łkromné a wdzięczné ie⁸⁰ obyczaié/ nieiednému choc by był niechciál łzzy [!] zoczcu wyciłnęły. *MurzHist* T2, A2, F4v; *BielKom nlb* 5; *LubPs* B2v; *RejWiz* 29v, 69, 75, 82, 92 (11); *RejZwierz* 55, 104v, 124, 136v; *BielKron* 331 [2 r.]; *Mącz* 105a; *RejPos* 197; *HistLan* E3; *RejZwierc* Av, 165, 212; *BudBib* b2v; Bo ludzie záwždy roznie włzyłtko rozumieią/ Ciefzy fię też nie ieden iák ná wiátr nádzieią. Łácniey temu ták mowić gdyż on wmiárkował/ iákoby miał łwoy łtan wieř to łobie z łu^mmował. *MycPrz* I B, I B; Włzákże nie ieden łye też łpárzy ná kupnie támtych Stáwów Rułkich. *Strum* K4v; Bo więc drudzy gánimy prace nie iedne⁸⁰ A mowá ni piłánim nie pokażem tego. *WierKróc* B3v; *Paprpán* P, Y4v, Dd4, Ee4v, Ff2v, Gg2v, Hh2v; Nie ieden iym iest pokułá/ ále też y one nie iednemu. *ModrzBaz* 54v, 90, 104v, 110; *StryłKron* 59 [3 r.], 762; *CzechEp* 184; Wczym ták częłta omyłká/ że ten to ład Boży/ Nieiednému łumnienié/ y ferce zátrwoży. *KochFr* 132; *ReszList* 175; *WerGoř* 242; *BielSjem* 19; *BielRozm* 3; *GórnRozm* I4; *Paprup* Cv, H2; *GórnTroas* 58; *WyprPl* C2v; *LatHar* 536, 581, 648;

WujNT 263; *KmitaSpit* C5v; *Oczy* nie iedného zawiody y zawodzą, żądzą wiele ich zginęło y ginie *GosłCast* 6; *KlonFlis* A4v; *KlonWor* 22, 37, 72, 76.

niejeden z kogo, z czego (pron pl a. sb coli) (4): *RejKup* v8; gdy byśmy chcieli Socratełowe argumenta tu przytoczyć/ zajíté by ich nieieden znas barzo rad łuchął *MurzNT* 103v; *LubPs* gg6; Ale niech o tym mówią wálzy káznodzieie/ Acz widzę że nie ieden z pocztu ich łzáleie. *Prot* B3.

W użyciu pl (1): Bacząc wzgárdę y nie wftawiczność ták miedzy łtany Pán[łkim]i iáko y Rycerłkimi/ áże fie y tho rozmnożyło miedzy włzemi łtany/ że nie iedni ráduią fie z drugich potyczeli/ przełthoż bych mym zdánim Mołkiewłkiego wo[l]ał/ áby [...] *MycPrz* II C4.

W przeciwstawieniu: »jeden ... niejeden« (3): NIE wftydź fie wyznác ná fie przed iednym/ czegoł fie nie wftydźił czynić/ podobno nie przed iednym/ y nie z iednym. *LatHar* 137, 76.

Połączenia: »niejeden co« (2): Bo widzę żeł trwoźliwy pátrząc ná ty dziwy/ Iż tu leży nie ieden co wczorá był żywy. *RejWiz* 85; Naydzie nie iednego/ co [*est non nemo, qui*] okrom tytułu łłáchectwá niema nic czemby się zálečić ábo popifác mogł: człowiek bez máiętnoóci/ bez sławy: ná ktorego nie nie sieią/ nie zną/ dochodu też żadnego mu nieplácą. *ModrzBaz* 32.

»niejeden (...) kto« (2): *RejZwierz* 79; O náswiłałżeby fie dziś wierz mi nie ieden/ ktoby fie chciał przypátrzyć/ iáko fie frodze tá wola Pánłka ná wielu mieyłcach odmieniła. *RejZwierc* 42v.

»niejeden (...) który« (2): *PARadoxa*, tákowé Proporcye v ludźi prołtych łą/ y nie iednégom ia łłyszal/ którzy z wielkim włkaržánim ciáżyli łobie ná cię *OrzQuin* Ev; Wierz mi że ten Ciepłowłki czyłcie fie zágrzewa/ Nie z iednym ktory hárdzye háłá háłá łpiewa. *Paprpán* Aa4v.

2. Zaimek przymiotny: nie ten sam, inny, różny; diversus, non idem *Modrz, Vulg* (23) : *KromRozm* II d3v; *BielKom* nlb 5, Bv; *BielKron* 337; *GrzegRóżn* K4v; *BielSat* G3; *WujJud* 86; *CzechRozm* 149v; A áczkolwiek Páweł Chriłtułow Apołtoł powieda/ że ten dobrej rzeczy żáda/ kto Dozorcą być żáda [!]/ co fie y o inłzych Vrzędźiech rozumieć może/ ále to nie iedná rzecz iełt/ żędác/ á vpornie fie w co wtrácác. *ModrzBaz* 43; A tego też trzebá pilnie przełtrzegác/ áby miedzy żołnierzmi niebyły bunty: ktore fie nawięcey włczynáią/ gdy ludźie nieiednego ięzyká ábo narodu/ pod iednym Hetmánem żołnierzką służą. *ModrzBaz* 114, 111v; *SkarŻyw* 206; *WujNT Rom* 12/4, s. 563; *SkarKaz* 548b; *KlonFlis* D3v.

W przeciwstawieniu: »jeden... niejeden« (5): Kofcyoł zyemłki á nyebyełki yáko yeden/ yáko nye yeden. *KromRozm* III A8v *marg*, A8v [2 r.], H8v; *SkarKaz* 549a.

W użyciach w pl (2): Ktemu nie iednych obyczáiw łą włzytcy pánowie/ y nie możemy im tego łłuznie przypifác/ iżeby fie we włzetecznicach włzytczy kochác mieli. *GórnDworz* Lv; *ModrzBaz* 62.

3. Zaimek rzeczowny osobowy, przeczący, uogólniający: żaden, nikt (1) : Kto vczyni czyłtym z nieczyłtego? nieieden [*non unus*]. *BudBib Iob* 14/4.

Synonimy: 2. *drugi, inszy, iny, rozny;* 3. *nikt, żaden.*

Cf **JEDEN, NIEJEDENKROĆ**